Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904.

LETO—YEAR XX. Cena lista je $5.00 Entered as second-class matter January 23, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., petek, 4. marca (March 4), 1927. Subscription $5.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 53

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

THE LIBRARY OF THE 1927 UNIVERSITY OF ILLINOIS

SENATOR BORAH V KONFLIKTU S COOLIDGEM

V senatnem odseku je zmagal Borah. — Senat še ni sprejel Borahove resolucije.

Washington, D. C. — Coolidgeva administracija je napovedala vojno senatorju Borahu, predsedniku senatnega odseka za zunanje zadeve, zaradi njegove resolucije, po kateri se naj preiščejo vzroki za agresivnost državnega departmenta napram Mehiki in latinski Ameriki.

Borahov odsek je odglasoval, da priporoči senatu njegovo resolucijo, ki pooblašča odsek za tujezemske zadeve, da obdržava zaslišanje o vzrokih, ki so povzročili, da državni tajnik nastopa agresivno napram Mehiki in latinski Ameriki. Senatni odsek lahko obdržava svoje zaslišanje v New Orleansu ali katerem drugem ameriškem mestu, ne more pa iti v Mehiko ali Nikaragvo. Odsek lahko povabi tudi priče iz latinske Amerike, in izprašuje priče, koliko je resnice o "boljševiški hegemoniji" v Mehiki.

Borah je vznemiril Coolidga in Kellogga, kar pove pričanje Stokoley Morgana, načelnika divizije za latinske Amerike, na tajni seji senatnega odseka za zunanje zadeve, ko je kategorično zanikal, da ima administracija želje za pograbljenje Nikaragve. Tako se stvar razume po izjavi senatorjev, ki podpirajo administracijo, češ, da ni bil nikdar namen spraviti pod kontrolo Nikarakvo, kot je priporočil Diaz.

Diazov kongres je odobril načrt, da Amerika skozi sto let nadzoruje nikaragvaške finance; Diazov diplomatični zastopnik Cesar Chamorro v Washingtonu ga je pa objavil. Temu načrtu so bile dodane še druge določbe, da Nikaragva dobi ameriško posojilo, ameriško reorganizacijo armade itd. Morgan je odgovoril mesto Kellogga, da se taka pogodba za posojilo ne bo vpoštevala.

Borah pa ne verjame takim obljubam. To pokazuje njegova resolucija za preiskavo. Silen vihar je pa povzročil Borah, ko je čital pred odsekom, da se je obrnil na Callesa, da mu sporoči, koliko ameriških kompanij se upira in noče priznati mehiških olnjih in zemljiških zakonov. Borah je nato prečital tudi brzojavni odgovor mehiškega predsednika. Senatorja Lenroot in Moses sta protestirala proti temu, češ, da še ni bilo takega precedenta. Odgovoril je, da je povzročil zelo koristonosen precedent. Moses je ježno odgovoril, da takega precedenta dozdaj še ni bilo. Zdi se, da bodo podporniki administracije skušali diskredirati Boraha.

Senat dozdaj še ni sprejel Borahove resolucije. Ako jo senat sprejme, tedaj bo odprta nova pot za obrambo pravic latinske Amerike.

CENA GASOLINU PADLA ZA EN CENT.

Chicago, Ill. — Standard Oil družba v Indiani je znižala ceno pri galoni za en cent. Gasolin stane na postajah 18 centov galona.

Papež organizira letalsko floto.

Rim, 3. marca. — "Impero" poroča, da papež namerava nakupiti in organizirati floto aeroplanov za cerkvene posle. Letala bodo nosila škofe, kardinale in misijonarje na vse kraje sveta in obratno v Rim. Papež sam, ki zdaj noče stopiti na italijansko tla, bo lahko potoval v tuje dežele.

Rudarji zahtevajo pogodbo za dve leti

Lestvični odbor ima zelo veliko moč. — Splošno priporočilo je bilo, da se dobe najboljši pogoji.

Indianapolis, Ind. — John L. Lewis, predsednik rudarske organizacije, je izjavil na rudarski konvenciji, da so fevdalne razmere, ki postoje v nekaterih krajih Zapadne Virginije, odgovorne, da je nemogoče organizirati rudarjev. To je bil klavern odgovor, ki je šel deloma mar tudi John Brophyju, njegovemu protikandidatu za predsedništvo rudarske organizaciji. Brophy je namreč izjavil, da se naj z nobenim podjetnikom ne napravi pogodbe, ako podjetnik ne prizna organizacije za vse premogovnike, ki jih obratuje. Peabody Coal kompanija obratuje v Illinoisu premogovnike, v katerih delajo organizirani rudarji, a v Kentuckyju in drugih državah pa obratuje z neorganiziranimi rudarji.

Konvencija je sprejela poročilo Harry Fischwicka, predsednika lestvičnega odbora, da se napravi s podjetniki pogodba za dve leti na podlagi mezde, ki je določena v jacksonvillski pogodbi in ki poteče dne prvega aprila. V vseh drugih rečeh kot glede odškodnine za odstranjenje skalovja, dela s strojem, nakladanja premoga, kazni itd. pa prepusti lestvičnemu odboru prosto roko. Splošno navodilo je bilo, da lestvični odbor izposluje najboljšo pogodbo, ki jo more dobiti.

Brophy je na konvenciji kritiziral to poročilo, češ, da ne vsebuje zahteve za šesturni delavnik in pet dni dela v tednu. Brophy je citiral tudi zvezno statistiko, da pokaže, da še pada produkcija na polju mehkega premoga, kjer delajo organizirani rudarji. Dejal je, da na organizirane rudarje odpade manj kot 25 odstotkov produkcije. Lewis je pa vztrajal pri trditvi, da znaša produkcija še 60 odstotkov.

Brophyjevo mnenje je bilo, da se premogovniških podjetnikov ne more naskočiti z mirovnimi ponudbami, ko je priporočal, da se unija ne pogaja s podjetniki, ki imajo v enem kraju unijske rudnike, v drugem pa neunijske. Ta problem je resen, je naglašal Brophy, in unija ga mora rešiti, ako noče izgubivati svojih članov.

Lewis mu je odgovarjal, da bi ne bilo pravično, da bi na tisoče rudarjev počivalo, ki so n. pr. zaposljeni pri Peabody Coal kompaniji v Illinoisu, ker unija ni mogla pritirati kompanije tako daleč, da bi podpisala pogodbo za svoje premogovnike v južnih krajih z unijo.

Ta razprava na konvenciji pokazuje sama na sebi, kakšno taktiko zastopa Brophy, kakšno pa Lewis.

Kongres je danes zaključen

Centralna klepetalnica je zaprla vrata po navadi: med obštrukcijami in kaosom.

Washington, D. C. — Devetinšestdeseti kongres Združenih držav zaključi zasedanje v petek opoldne. Zvezna ustava določa, da vsak redni kongres pobere šila in kopita in gre 4. marca vsake dve leti.

Sedanji kongres umre kot po navadi: med obštrukcijami in kaosom. Zadnji dan skušajo sprejeti vse važne predloge, posebno pa take, o katerih se boje debate. To so navadno predloge, ki dajejo posebne privilegije denarnim magnatom. Senat je v sredo zboroval vso noč — in zaključil ni nič. Na dnevnem redu je bila resolucija, ki daje moč Reedovemu odseku, da nadaljuje preiskavo o volilnih korupcijah tudi med počitnicami. Proti tej resoluciji vodijo nekateri senatorji veliko obštrukcijo. Vodijo jo na ta način, da govore in govore, klepečejo in klepečejo brez prestanka na podlagi privilegija neomejene debate. Obštrukcija se bo najbrž nadaljevala do konca zasedanja in resolucija bo avtomatično ubita.

POLICAJA STA PRETEPLA SODNIJSKEGA BIRIČA.

Policijski načelnik ju je suspendiral.

Chicago, Ill.—Policaja Harry Jensby in Victor Eck sta imela s sodnijskim biričem Frank Nolanom besedno bitko, ki se je kmalu razvila v bitko s pestmi. V tej bitki sta policaja premikastila sodnijskega biriča, ki je nato proti njima zaprisegel tiralico. Boj se je odigral v neki restavraciji. Policijski načelnik je suspendiral od službe oba policaja, češ, da njuno obnašanje dela škandal čikaški policiji.

Če bi policaja premikastila delavca, kdo ve, če bi bil policijski načelnik tudi tako hitro s suspenzijo pri rokah?

Mehika odgovorila na tajno ameriško noto

Obe vladi pa nočeta objaviti teksta.

Mexico City, 3. marca. — Zunanji minister Saenz je poročal danes, da je mehiški poslanik Tellez v Washingtonu že oddal odgovor Mehike na zadnjo tajno ameriško noto. Kaj je vsebina note in odgovora, Saenz noče razodeti.

Washington, D. C. — Vlada je prejela odgovor mehiške vlade na svojo zadnjo noto. Uradnik državnega departmenta je dejal, da tekst ne bo objavljen.

STO DOLARJEV NAJNIŽJA MEZDA NA FORDOVI LADJI.

Ford se razume na reklamo.

Boston, Mass. — Sto dolarjev mesečno je najnižja mezda na Fordovi motorni ladji "East Indiana", ki je v izrednem kratkem času dokončala svoje potovanje v Južno Ameriko in nazaj. Fordova ladja je odplula naložena z avti in deli za avte, nazaj je pa pripeljala 10,000 ton lanenega olja, volne, konserviranega mesa in kož.

Drugi brodolastniki tožijo, da ne morejo plačati minimalne mezde po 40 ali $45 na mesec, Ford je pa minimalno mezdo povišal kar za $55 do $60. Ford se razume na reklamo za svoje podjetje.

Industrija lasnih mrež na Kitajskem znatno padla.

Washington. — Striženje ženskih las je prineslo za industrijo lasnih mrež na kitajskem velik polom. Svoječasno je bilo tam zaposlenih nad 17 tisoč delavk pri izdelovanju lasnih mrežic. Sedaj jih pa dela še komaj dva tisoč. To ni nič čudnega, če pomislimo, da je bilo pred kakimi petimi leti vse polno žensk v Ameriki in drugod, ki so nosile lasne mrežice, zdaj pa je naglo šla ta navada v zgodovino. Ženske se modernizirajo in hočejo biti svobodne.

DELAVSKI VODJE BRANIJO PRAVICO STAVKE

Ampak delavski voditelji vidijo tudi druga sredstva za izravnavo sporov v industriji.

New York, N. Y. — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, John Brophy, predsednik centralnega distrikta rudarske organizacije v Pennsylvaniji, in Schlossberg, finančni tajnik krojaške organizacije Amalgamated Clothing Workers of America, izjavljajo v magazinu "World Tomorrow", da ničesar ne more nadomestiti pravice do stavke. Ampak vsi trije delavski voditelji priznajo, da so tu še druga sredstva za izravnanje sporov v industriji.

Green je prepričan, da bodo stavke ponehale, kolikor bolj se bodo delavci in uprave prepričali, da se je treba o vsakem sporu v industriji pogovoriti, razpravljati in pogajati. On meni, kadar bo priznan princip kolektivnega pogajanja za spore v industriji, tedaj ne bo stavka več izredno važen faktor.

Brophy argumentira, da je stavka potrebna v človeški družbi, v kateri se proizvaja zaradi profita. On in Schlossberg menita, ako se odreže pravica do stavke, da to pomeni sužnost. Schlossberg pravi: "Ako boste z zakoni prepovedali stavke, tedaj bodo sledile nelegalne stavke."

Temu dostavljata. Ako se železnice nacijonalizirajo po Plumbovem načrtu ali pa premogovniki po načrtu, ki je izdelan za nacijonalizacijo premogovnikov, tedaj odpade profitarski namen, kar pomeni, da se bodo delavci poslužili drugih sredstev za izravnanje sporov. Ali preden se to zgodi, je treba delavce organizirati v delavski strokovni organizaciji.

Schlossberg argumentira dalje, da močna delavska organizacija mogoče odvrne stavke. Dokler pa strokovna delavska organizacija ni močna, bo podjetnik odklanjal kolektivno pogajanje. Kadar je uvedeno kolektivno pogajanje, tedaj je šele priznano pravilo, da se spori izravnajo s pogajanji, kot se to godi v krojaški industriji. To pa omogoči, da stavka postane zadnje sredstvo, ako ni mogoče spora izravnati na drug način.

Frank Hodges, Margaret G. Bonfield, Leon Jouhaux in Edo Finmen so zastopniki evropejskega delavstva. Ti so tudi izrazili svoje mnenje o stavki. Hodges smatra stavko za zlo, ki se ne more popolnoma opustiti. Drugi in Finmen, tajnik Mednarodne federacije transportnih delavcev, pa pravijo, da je stavka zelo dobro orožje proti delodajalskemu razredu.

PET OSEB ZGORELO NA FARMI.

Žrtev požara so postali stari oče in štirje vnuki.

Hibbing, Minn. — Na farmi Sam Basforda je nastal ogenj zaradi preveč zakurjene peči. Ogenj se je kmalu razširil v velik požar, ki je upepelil hišo, starega očeta O. H. Basforda, starega 77 let, in štiri vnuke v starosti od pet do enajst let.

Francija plača 10 milijonov na račun.

Washington, D. C. — Francija je obvestila ameriško vlado, da v prihodnjem juniju plača $10,000,000 na račun svojega vojnega dolga Ameriki. Odplačevalna pogodba še ni ratificirana, toda Francija začne vseeno plačevati. Obenem je poslala 20 milijonov dolarjev na račun obresti.

Kitajski revolucijonarji odrezali Šangaj od severa

Zasedli so železnico in zaprli nadaljnim severnjakom pot v Šangaj. 30,000 mož Sunove armade v Šangaju prestopilo h Kantončanom. Američane silijo na parado.

London, 3. marca. — Današnja depeša iz Šangaja sporoča, da so šantungske severnjaške čete v Šangaju odrezane od severa. Revolucijonarna armada je zasedla železnico Tientsin-Pukov severno od Nankinga in ustavila prevažanja čet v Šangaj.

Šangaj, 3. marca. — Danes je bilo definitivno dognano, da je cela armada bivšega diktatorja Sunčuangfanga, ki šteje okrog 30,000 mož, rebelirala proti severnjakom in prestopila h kantonski revolucijonarni armadi v provinci Čekiang.

S tem je bil zavdan težak udarec šantungskemu generalu Čangčungčangu, ki mora nadomestiti rebelno armado s svežimi četami s severa. Kakor zdaj izgleda, je revolucijonarni poveljnik Kajšek sklenil okupirati vse ozemlje naokrog Šangaja in popolnoma zaprti vsa izhodišča iz mesta po suhem. Ljudske čete v Sunkiangu še vedno mirujejo, medtem pa je v teku mogočno kretanje revolucijonarnih armad zapadno in severno v polukrožni črti 150 milj naokrog Šangaja.

Angleži so aranžirali nove vojaške demonstracije v Šangaju v soboto. Paradirali bodo vse svoje čete po mestu. Pri tem pa pozivajo Američane, naj se izkrcajo in paradirajo z njimi v znak solidarnosti. Konzul Gauss je pa proti temu, ker se boji, da bi si Kitajci napačno tolmačili stališče Američanov.

Senator Heflin ponovno prijel klerikalce

Govoril je o nevarnosti vojne z Mehiko in pohvalil Boraha.

Washington, D. C. — Senator Heflin, demokrat iz Alabame, je v sredo spet žigosal katoliško hierarhijo in njeno propagando proti Mehiki. Rekel je v svojem govoru, da so bili katoliški glasovi v New Yorku oddani za Smitha in Coolidga po načrtu barantije, ki je bila sklenjena v svrho, da Coolidge prelomi stike z Mehiko radi protikatoliške politike mehiške vlade.

Heflin je napadel angleškega poslanika, ki je prvi katoliški poslanik Anglije v Ameriki in ki po njegovem mnenju vpliva na vlado Združenih držav v prid katoliškim interesom v Mehiki in Nikaragvi. Nikaragviški predsednik Diaz, ki ga amreiška vlada podpira, dasi ga ljudstvo Nikaragve ne mara, je katoličan.

Heflin je govoril o nevarnosti vojne z Mehiko in pohvalil senatorja Boraha, ki deluje proti vojni. Napadel je tudi oljnega magnata Dohenyja, ki je tudi katoličan. Vprašal je: Čemu bi ameriško ljudstvo riskiralo svojo kri in denar za dobičke Dohenyja, kateremu je najvišje sodišče v deželi pravkar pritisnilo na čelo pečat sleparja, korumpiranca in kriminalca?

Heflin je tudi rekel: "Ameriško ljudstvo ne bo pustilo, da bi rimski papež zavladal v Ameriki in diktiral Američanom svojo politiko."

Ruthenberg bo pokopan v nedeljo

Pogrebni obredi bodo v Ashland Boulevard avditoriju.

Chicago. — Pogreb Charlesa E. Ruthenberga, tajnika ameriške komunistične stranke, bo v nedeljo, začetek ob eni popoldne. Člani stranke, ki pojdejo za pogrebom, se zberejo v Ashland Boulevard avditoriju, Ashland blvd. in Van Buren st., kjer bodo govori in drugi obredi.

Ruthenberg je naglo umrl v sredo med operacijo na vnetem slepiču. Star je bil 45 let. Zapušča vdovo in sina.

Italijanski zgodovinar ne sme v Ameriko.

Rim, 3. mraca. — Guglielmo Ferrero, znani italijanski zgodovinar in antifašist, bi rad šel v Ameriko na turnejo, a vlada mu ne da potnega lista. Fašistovski listi pišejo, da Ferrero je najbolj varen za Italijo doma, kjer mora držati jezik za zobmi!

Pet otrok ubitih v katoliški bolnišnici

Strežnica je dala dojenčkom boraksovo kislino po pomoti. Zdravstveni komisar odredil preiskavo. Tragedijo so hoteli prikriti.

Chicago, Ill. — Površnost in zanikrnost bolniške strežajke je zakrivila naglo smrt petih detet v Columbus Memorial Hospitalu, 2548 Lake View ave. v sredo zjutraj. Omenjena bolnišnica je nemški katoliški zavod. Vsi otroci so bili deklice v starosti od sedem do 14 dni. Ko so dojenčki umrli drug za drugim med krči, je vodstvo bolnišnice naglo odredilo pokop telesc. Štiri mrliške so pokopali, preden pa je bil pokopan peti, se je mrliškemu ogledniku Wolffu zazdela cela stvar sumljiva in odredil je, da se peti pokop ustavi in takoj odkopljejo drugi štirje otroci. Obenem je informiral zdravstvenega komisarja Bundesena, ki je odmah uvedel preiskavo.

Izprva je bil Bundesen obveščen da so otroci umrli za črevesno influenco. Tako so poročali zdravniki v bolnišnici. Bundesen pa je kmalu dognal, da to ni res. Dojenčki so umrli, ker jim je strežajka dala pomotoma popiti antiseptično solucijo iz boračnice ali boraksove kisline, katero so rabili za izmivanje oči otrokom. Zanikrna strežajka je mislila, da je dala otrokom distilirano vodo.

Koroner ali mrliški ogledník je odredil preiskavo, pri kateri se ima dognati, katera strežajka je zakrivila smrt petih dojenčkov. V bolnišnici je pet žensk ki strežejo. Zdravniki v bolnišnici so priznali, da je najbrž pomota strežajke povzročila tragedijo. Zdravniške avtoritete izražajo dvom, da je boračnica izzvala smrt, ker ta kislina ni tako močna, da bi ubila tudi otroka. Morda je bil kak strup.

Vrhovni zdravnik v bolnišnici je dr. Daniel Orth, njegov pomočnik je pa dr. Martin M. Ritter. Nuna, ki nadzoruje strežajke, je "mother superior" Berkmann.

Rekord lepega vremena v februarju.

Chicago. — Uradne beležke pravijo, da ni bilo v Chicagu in okolici že dvanajst let tako lepega spomladanskega vremena kot je bilo letošnjega februarja. Trava je pričela zelenati, spomladne cvetlice so pričele poganjati, temperatura je bila več tednov nenavadno visoka. Z marcem pa je nastopila zopet zima, kajti zadnjih par dni je še precej mrzlo. Mesec marc je pač znan, da je muhast in zelo spremenljiv. Tudi letos ne bo naredil izjeme.

NOVO MNENJE O SACCO-VANZETTIJEVI AFERI

Mnenje sodnika Thayerja razstrgano in razcefedrano. Zvedenec ne priznaša tudi najvišjemu državnemu sodišču.

Boston, Mass. — Sacco in Vanzetti sta dobila nepričakovano pomoč v boju za prostost v analizi, ki jo je priobčil Felix Frankfurter, profesor pravoslovja na hardvarski univerzi, v magazinu "March Atlantic Monthly", starem konservativnem listu.

Frankfurterjev spis koristi Saccu in Vanzettiju, ker je njuna zadeva še pred massachusetskim vrhovnim državnim sodiščem. Od najvišjega državnega sodišča se čaka razsodbe na drugi priziv, ki so ga odvetniki Saca in Vanzettija vložili, ker je njima sodnik Thayer odklonil ponovno obravnavo.

Frankfurter silno mrcvari Thayerjevo obnašanje pri obravnavi in njegov odlok proti novi obravnavi. Posebno njegovo zadnje mnenje je Frankfurter tako razmesaril, da ni ostalo nič dobrega na njem.

Frankfurter ne prizanaša tudi najvišjemu sodišču, ker je odobril njegov odlok, ko je bil vložen prvi priziv.

Frankfurter je eden izmed pet članov komisije, ki jo je imenovala massachussetska legislatura, da revidira zakonik države Massachusetts. V tem zakoniku so take postave, kot je bila ona, po kateri je bilo mogoče obtožiti uradnika litvinskega lista blasfemije, in še dosti drugih takozvanih "plavih" zakonov, ki so najmanj sto let za duhom časa.

Sacco-Vanzettijeva zadeva je odkrila še druge pomanjkljivosti in sicer, da najvišje sodišče ne more soditi na podlagi predloženih dokazev, ampak le o točkah zakona.

Sezona stavbinske industrije bo letos živa

V prvih dveh mesecih so bila vzeta oblastvena dovoljenja za gradnjo v vrednosti $56,851,000.

Chicago, Ill. — Frank E. Doherty, mestni stavbinski komisar je izjavil, da mesto še ni doživelo take stavbinske sezone, kakršno bo letos, ker so bila samo v prvih dveh mesecih letošnjega leta vzeta oblastvena dovoljenja za gradnjo poslopij v vrednosti $56,851,000. Ta vsota je za $8,622,000 višja kot je bila lani v prvih dveh mesecih.

To je znamenje, da se stavbinska sezona kmalu oživi v Chicagu, z njo vred pa druge industrije. Velike vsote so bile lani dovoljene tudi za gradnjo tlakovanja cest, ki vodijo iz Chicaga na deželo. Ozke ceste bodo razširjene in nove zgrajene, kajti po leti je promet z avti tako velik, da nastajajo gneče, ki zelo ovirajo promet. Tudi ceste prično graditi, ko vreme dovoli, da se prične z delom.

Stavbinski delavci v Chicagu so organizirani. Letos ni pričakovati velikih sporov v stavbinski industriji, ker ne bodo potekle pogodbe s stavbinskimi delavci in podjetniki v tem letu.

Mehiška cerkev prizna civilne obrede.

Mexico City, 3. marca.—Katoliški episkopat v Mehiki je včeraj naznanil, da bo cerkev priznala civilne pogrebe in poroke, izvršene po katoliških lajikih, kjer ni duhovnika v bližini.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto, $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5.00 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $8.00 per year.

MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

138

Datum v oklepaju n. pr. (Feb. 28-1927) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

BANKE IN DOBIČEK.

"Wall Street Journal" je priobčil dobiček, ki ga je imelo pet in trideset newyorških bank v letu 1926. Dobiček ni majhen in banke so izplačale $76,415,000 dobička. Ta dobiček pomeni, da se je na glavnico vseh teh bank izplačalo 19.6 odstotka dividende.

Banke niso tovarne, v katerih se producira blago. Banke niso tudi transportna podjetja, ki prevažajo blago na trge in tako skrbe za razdelitev blaga in produktov. Banke so podjetja, ki dajo človeku po tri ali štiri od sto obresti, ki jim zaupa denar in jim ga da hraniti. Če pa ravno isti človek potrebuje denar, ki ga je dal hraniti banki, in si ga želi izposoditi, tedaj mora od denarja, ki si ga izposodi, plačati veliko višje obresti, kot mu jih plača banka na njegovo hranilno vlogo.

Človek, ki pride na banko po posojilo, pa ne dobi tega posojila kar tjevendan. Tak človek mora podati razne garancije, da bo izposojeni denar tudi vrnil. Garancija mora biti taka, da lahko vzamejo njemu ali onemu, ki je garantiral, da ga vrne, kaj drugega, ako ne bo mogel vrniti denarja ob pravem času, kot se je zavezal, da ga vrne. Ko so garancije v redu, mora človek, ki išče posojilo, plačati še provizijo od posojila.

N. pr. A ima šest tisoč dolarjev denarja, pa bi si rad postavil hišo, ki stane osem tisoč dolarjev. A potrebuje torej dva tisoč dolarjev posojila. Dokler A ni zidal hiše, je imel na banki šest tisoč dolarjev, od katerih mu je banka plačevala po tri od sto obresti. Preden A dobi posojilo dveh tisoč dolarjev, mora dva tisoč dolarjev dolga vknjižiti na svojo hišo za gotovo dobo let. Pri tem se zaveže, da bo plačeval po šest, sedem ali pa še več od sto obresti od posojila. Preden pa dobi posojilo mora plačati dva ali tri odstotke provizije od posojila. Tako da mesto dveh tisoč dolarjev dobi le $1,960 ali pa $1,940 posojila. Takoj po sklenjenem miru so oni, ki so gradili velike apartmentne hiše, plačevali po deset od sto provizije od posojila, tako da je oni, ki je vzel $100,000 posojila, v resnici prejel le $90,000 posojila.

To je ene vrste denarna kupčija, ki jih delajo banke. Denarnih kupčij je več vrst. Drugo denarno kupčijo tvorijo n. pr. posojila na pridelek, stroje, živino itd. farmarjev. Pri vsaki taki kupčiji se vknjiži (intabulira) dolg na predmet, na katerega farmar išče posojilo. Od takih posojil so obresti še višje, kot pa na posestva v mestih. Tretje vrste denarne kupčije so posojila na produkcijo v industriji. Tudi od teh posojil je treba plačati obresti. In tako se vrste še druge denarne kupčije, ki jih opravljajo banke, a te naj zadostujejo, da povprečni čitatelj razume, da banke ničesar ne producirajo, ampak one samo kontrolirajo kredit.

Kredit je pa živa potreba za moderno gospodarsko življenje. Če ni kredita, zastane vse gospodarsko življenje. Stavbinski podjetnik bi ne mogel zgraditi hiš, mostov, cerkva, šol, trgovec bi ne mogel naročati blaga, železnice ne prevažati blaga, produktov in potnikov, farmar bi ne mogel obdelati svoje farme, tovarnar ne producirati blaga v svoji tovarni, rudniški podjetniki bi morali pustiti naravne zaklade v zemlji, ladje bi ostale zasidrane v pristanih, da tam trohne, itd., ako bi ne bilo kredita.

Čez ta kredit, ki je tako potreben, da se ne ustavi gospodarsko življenje naroda, kakor je žejnemu potrebna voda, da ne umrje žeje, pa gospodarijo banke, t. j. privatni denarni interesi.

Pokojni senator La Follette je imel v svojem programu nacijonaliziranje bančnega in kreditnega sistema, kajti prepričan je bil, da lahko oni, ki kontrolirajo kredit, vsakčas ustavijo gospodarsko življenje v deželi, da se tako maščujejo nad onimi, ki jih hočejo prikrajšati na profitu. Denarni in bančni interesi so spoznali veliko nevarnost, ki tiči zanje v nacijonalizaciji kreditnega in bančnega sistema, pa so zagnali krik, da hočejo oni, ki zahtevajo nacijonaliziranje bančnega in kreditnega sistema, podreti stebre civilizacije!

Ljudstvo je verjelo, in je izvolilo v postavodajne zbore v ogromni večini take poslance in senatorje, ki so nasprotniki nacijonalizacije bančnega in kreditnega sistema. Dobiček pet in trideset newyorških bank pa govori in dokazuje, zakaj so denarni interesi nasprotniki nacijonalizacije bančnega in kreditnega sistema!

SLIKE IZ NASELBIN

Odgovor "Nekomu".

Terre Haute, Indiana.—V št. 40 A. S. pravi "Nekdo" (tako se je podpisal), da jaz čitam A. S. na stroške drugih. Hvala! Ker se večkrat oglasim, sem se že mislil opravičiti zato da bi kdo ne mislil, da sem naročnik. Vem, kdo je "nekdo," kateremu zato, ker ga dobro poznam, napišem par besed.

Če se ne motim, je bilo v Žarkometu par besed, ki so se tikale njega, ko je bil na poti. Mislil je, da sem jaz pisal, ker nisem vedel, kam in po kaj je šel, dasi me v resnici ne brigajo njegova pota.

Pravi, da je pred kratkim čital v Žarkometu kitico, ki jo je pisal neki F. Ž., da noče za $25, da bi njegovo ime in naslov tiskali v tiskarni A. S. Pa gre in lopne po meni, češ, ti si tisti F. Ž. Kaj ga je le tako zbodlo, da je tako hudo! Ali bi rad videl, da bi se še jaz naročil na A. S.? Kot član S. N. P. J. ne bom nikdar dopustil, da bo A. S. metal blato nanje in na njen pravilno izvoljeni glavni odbor, pa če je komu všeč ali ne. Že od zadnje konvencije A. S. neprestano meče blato v S. N. P. J. in ravno v zadnji številki v nemali meri.

Če "nekomu" ni bilo prav moje pisanje, pa naj bi se kot član oglasil v Prosveti. Tako bi moral storiti že radi tega, ker se dela toliko naprednega. Nekoč je rekel, da se je naročil na A. S. zato, da bo videl, kaj piše. Zdaj kajpada dobro ve, saj še sam prispeva v ta frančiškanski list. Taki naprednosti pravimo hinavščina. Meni je še tako veren človek ljubši kakor pa "naprednjak," ki reže na dva kraja, ter je napreden samo radi businessa.

Samo to bi ga posil, da mi dokaže, če je le kaj neresnice, kar sem do sedaj pisal.

Morda je tudi oni "nekdo" med tistimi, ki trdijo, da Prosveta napada vero. Ali ne ve, kje ima vodstvo A. S. svojo vero? Ali ni pred kratkim čital uredniškega članka, ki je izšel v A. S.? Pisali so, da so zvišali kapital od petnajst na dvajset tisoč dolarjev. V tem je njih vera! Če se malo obrestuje, napadamo vero; če gre v zgubo, pa hoče Prosveta uničiti vero in duhovnike.

Pozdrav čitateljem Prosvete. —**Frank Žagar.**

Slovenski narodni dom v Willardu je zgorel.

Willard, Wisconsin. — Ogenj nam je uničil produkt našega poldrugoletnega dela Slovenski narodni dom. Dne 26. februarja smo imeli v njem veselico in godba je igrala do ene čez polnoči. Ko smo se razšli na svoje domove in bolj oddaljeni še niso niti dospeli domov, pa se je nad domom dvignil ogenj. Ljudje so hiteli nazaj k domu, da bi pogasili, toda ogenj je trajal komaj dobre pol ure in dom je bil v razvalinah. Najbrž je nekdo čakal, da je zadnji posetnik odšel iz doma, nato pa hitro polil poslopje in zažgal ter še pravi čas odnesel pete. Vendar pa mu bomo prišli na sled, saj vse pride prej ali slej na dan.

Naš dom, za katerega smo se toliko trudili, je bil najhujši trn v peti nazadnjakom. Po mojih mislih ni večjega greha kakor če sosed sosedu ali brat bratu želi ali povzroči škodo.

Zraven našega doma je imel Fr. Lesar malo poslopje, katerega je kupil, da bi imeli notri društvene seje katoliškega društva. Pa so se bili premislili in zdaj je pogorelo z domom še tisto poslopje, za katerega je plačal približno $200. Mislim, da prizadeti rojak tudi ni imel zavarovalnine, ker je vedno nameraval, da se seli na svojo farmo. Pošteno bi zdaj bilo, da bi prizadetemu rojaku katoliška društva sedaj povrnila škodo, kajti on je kupil poslopje z namenom, da ga bodo društva rabila.

Slovenskemu narodnemu domu je bil župnik zelo nasproten. Še pred nekaj dnevi sem slišala, da stoji v S. N. D. proti vsakem "bangarju" po en hudič. Zdaj mislim, da so tudi ti zgorelj.

Odbor je bil sklenil, da na spomlad prenove dom, namreč, da dajo opeko okoli in da nekoliko prezidajo. Vse je bilo pripravljeno. To je nasprotnike silno jezilo in so vpraševali: "Kaj le tako vozite skupaj, ali mislite še en dom zidati?" Zdaj še ne vem, ali bomo gradili drugega ali ne. Brez doma bi nam bilo težko.

Na Willardu bi bilo veliko lepše, če bi ne bilo vgnjezdene toliko nevoščljivosti in sovraštva. Jaz mislim, da bi bilo najlepše za nas, če bi se sedaj, ko nam gre gospodarsko nekoliko boljše, podpirali kot bratje in sestre pri društvu Slovenski kmetovalec kakor tudi pri organizaciji delničarjev S.N.D. Le skupno k delu, katerega se lotimo vsi, pa ne bomo ostali brez doma. Naše društvo je precej močno, saj šteje v obeh oddelkih 180 članov; lansko leto jih je pristopilo 69 naenkrat v oba oddelka.

Pozdravljam brate in sestre S. N. P. J. — **Članica.**

Bivšemu socialistu.

Chisholm, Minn. — Brat Frank Klun piše v Prosveti št. 47 o bivšem socialistu. Po mojem mnenju je bivši socialist sploh nemogoč. kajti kdor spozna socialistične nauke, postane in za vedno ostane socialist; kdor pa teh idej ne spozna, pa ni in ne more biti nikoli socialist. Bivši socialist je torej nekaj nemogočega. Kdor to uganko reši in raztolmači drugače, pa naj jo pove, za kar mu bom hvaležen, ker bom za eno bogatejši. — **Joseph Ule.**

Delavski položaj, veselica in drugo.

Neffs, Ohio. — Pravcata grobna tišina vlada. Iz naše naselbine se nihče ne oglasi, čeprav živi tu precej Slovencev. Ali vsi žalujemo za pustom in objokujemo postne čase? Kot čujemo, nas čaka še hujše gorje po 1. aprilu, kajti kapitalisti se pripravljajo na vojno proti organiziranim rudarjem, ko bo potekla lestvica, ki velja do 31. marca. Kaj hočemo: denar je sveta vladar in tega je pri baronih premoga dovolj. Zato o ni ukazujejo. Oni nič ne vprašajo, če ima rudar za življenje in če bo mogel prehraniti svojo družino. Kaj jih briga, ko vedo, da sami ne bodo stradali, ker so jim ubogi trpini nagromadili bogastva več kot ga potrebujejo. Do sedaj si delavec še ni odrezal palice, da ni mogel raztepsti mogotce, dasi je ta palica dorastla skoro do vrhunca. Ko se delavec zbudi, bo odrezal to palico in pričel tepsti po izkoriščevalcih. Gotov sem, ako se delavec združi v mogočno maso, da mora doseči to, kar mu spada. Žal pa to še ne bo tako kmalu, ker se še vedno najdejo ljudje, ki pravijo, da se brez kapitalistov svet ne more vrteti. In tako dolgo, dokler bo ljudstvo imelo take nazore, ne bomo dosegli ničesar.

Omeniti moram malo, kako smo se imeli na pustno soboto v Glencoe na maškaradni veselici. Zelo sem bil presenečen, ko sem prišel na prostor in sem našel prijatelje iz precej oddaljenega Blaina. Samo to je bilo zlo, ker so nas prehitro zapustili. Mene so maske tako zdelale s plesom, da me še danes bole noge. No, si jih bom pa zopet varoval do prihodnjega predpusta.

Kot sem videl v letnem poročilu, Prosveta nima primanjkljaja. Zakaj torej dražiti list? Kakor sem čul od več poročnikov lista, bodo namreč nekateri prenehali z naročnino, če se podraži. Upoštevati moramo, da je veliko naših ljudi zelo prizadetih v sedanjih grozno slabih delavskih razmerah po vsej deželi.

Pozdrav zavednemu delavstvu, izkoriščevalcem pa bič. — **F. Pshek.**

Mnenje o "A. S." in njega pristašu.

Chisholm, Minn. — Zavedni Slovenci ne čitajo takega časopisja kakor je Amerikanski Slovenec, list zarukanih slovenskih frančiškanov. Jaz tega tudi ne čitam, ampak povedal mi je prijatelj, da je bral v dotičnem listu dopis od Johna Strleta, ki odgovarja na dopis, v katerem je trditev, da je župnik Šifler v službi jeklarske družbe ter drugih denarnih mogotcev in gospodujočih ljudi. Resnica v časopisju zavednega delavstva seveda ne ugaja takim ljudem, kot je imenovani dopisnik. Ampak jaz bom še pisal resnico, pa če frančiškanom in njih pristašem od jez epoči srce. Johanu pa priporočam, da ne napada v javnosti, dokler ne dobi resničnih informacij. Ne napadati ljudi, kateri niso krivi. — **Rudar.**

Dogodek, ki pojasni rezultat Černetove morale.

Sheboygan, Wis. — Ne more si kaj, da ne bi poročal o dogodku, ki se je tu pripetil dne 26. februarja. To bo morda pomagalo nekoliko razjasniti, koliko pomagajo Černetovi nauki onim, ki mu zvesto slede in koliko se izboljša njih morala z nauki župnika. Če se bo Černetu zdelo, da so rezultati klaverni, mu svetujem, da bolje uči in se ne lovi samo za senzacijskim "komišnom".

Rojakinja je torej dne 26. februarja šla v grocerijo kupovat življenske potrebščine in vzela s seboj dvajsetak. Po neprevidnosti ali kaj ji je padel iz žepa dvajsetdolarski bankovec. To je opazil verni rojak, ki je previdno segel po bankovcu in ga takoj odnesel svoji Rezi. Ker pa je tako, da človek obrača, bog obrne, je to videl tudi drugi rojak, pošten fant, ki je poskrbel, da je vsa zbegana ženica dobila svoj denar nazaj. Pripravljen je bil priseči, kar je pomagalo, da je poštenjakovič izročil dvajsetak nazaj, čeprav je ženica morala prositi in tudi iti na njegov dom ponj.

Ženske, bodite previdne, ko imate denar, posebno še, ko ste v bližini takih ljudi. — **M. J. E.**

Narobe svet v Tibetu

Tam se redno narodi osemkrat več moških kakor žensk.

Dr. William M. McGowern iz Londona, eden izmed prvih Evropejcev, ki je deloma proučil Tibet, je te dni objavil presenetljivo vest, da se v tej deželi stalno narodi osemkrat več dečkov kot deklic. Na vsako žensko v Tibetu pride osem moških. To zagonetno biologično vprašanje bodo zdaj reševali znanstveniki.

Tibet v Aziji je znana prepovedana dežela, v katero ne sme stopiti noga belokožca, še manj pa noga "krivoverca". Kdor ni budist, je krivoverec v Tibetu. To je dežela budističnih kloštrov in "molitvenih mlinov". Tibetanski duhoven ima lesen mlin in za gotovo vsoto, ki mu jo plača vernik, izmoli zanj po 10,000 molitvic na uro s tem, da vrti mlin.

McGowern je prišel v Tibet brez ovir, ko je dokazal domačinom, da je bil na Japonskem imenovan častnim budističnim menihom. Nato so ga sprejeli kot svojega brata in mu razodeli stvari, ki so bile do danes še neznane zunanjemu svetu. Tibet se nahaja na vzhodnih slemenih Himalajskih gora. Je hribovita zakotna dežela, ki ima duhovniško vlado.

McGowern pripoveduje, da pomanjkanje ženstva v Tibetu je ustvarilo popolnoma drugačne družinske razmere kot so navadno pri barbarskih ljudstvih. Tibetanci imajo polijandrijo, to je vsaka ženska ima harem moških pet do šest soprogov.

Ček v Londonu podpisan iz Pittsburgha po radiu.

London, 3. marca. — Bančna nakaznica za milijon dolarjev, glaseča se na Mellon National banko v Pittsburghu, Pa., je bila včeraj izplačana v Londonu, ko je bila podpisana iz Amerike po radiu. Radioniranje podpisa je stalo $50.

ŽARKOMET

Kdor prime za puško . . .

Človek, ki hodi naokrog s puško na rami, ima enega izmed dveh namenov: ali bo streljal zajce ali pa ljudi. Kdor ima namen streljati ljudi, se mu rado zgodi v devetih slučajih proti enemu, da drugi streljajo nanj. Drugi ljudje, ne zajci.

Ameriška vlada je poslala par tisoč ljudi v Nikaragvo s puškami na ramah. Kdor pravi, da jih je poslala tja nad zajce, se laže kakor črn pes teče. Žalostno dejstvo je, da ti naši ljudje hodijo okrog po Nikaragvi s puškami na ramah zato, da bodo streljali na nikaragviške ljudi, če bo treba. In zgodilo se je, kar se rado zgodi človeku, ki misli streljati na ljudi. Nekdo je streljal na naše fante v Nikaragvi. In zdaj je velika jeza v Izraelu. Zakaj?

* * *

Poročilo o razmerah.

Dolgo časa sem varoval peč. Pri nas je toliko blata, da ne moremo iz hiše. Pismonoša, ki se vozi v avtu, komaj priplava do nas. Vidi se le streha njegovega avta. Verjetno je torej, kakor pripovedujejo, da jo je neki potnik ubrisal po drevesih ob cesti, medtem pa je zagledal moža, ki je prihajal nasproti po sredi ceste. "Mož, ti utoneš" je zavpil z drevesa. "Ne bom ne! Stojim na vozu sena," je pojasnil mož.—Starec iz Kansasa.

* * *

Najnovejša vest.

Kitajci so že v Šangaju!

* * *

Kritika samokritike.

Sheboyganski "Strigelj" naj bo tako prijazen in odkritosrčen, da nam pove, kaj je on storil za socializem. Ako bi se socialisti ravnali po njem, ne bi bilo še nobenega socialista v organizaciji.—P. H., Sheboygan, Wis.

* * *

Samo nekaj jih je šlo — ne vsi.

Dragi Žarkomet! Ni dolgo tega, kar sem čitala, da je Minnesota brlog. V večji brlog pa spadajo tisti Čikažanje, ki so šli poslušat razvpito babišče Aimee. Hahaha, lepe sosede ima Minnesota tam v Chicagu! — Neka bralka.

Kak bogec je pa spet to?!

V Chicagu živi gospodična, ki ima psička in fanta. Kadar pride fant k njej v vas, poljubi ona najprej "bulldoga", potem pa ljubčka. Fej!—Bunda.

* * *

Kje se dobi denar, denar.

Dragi Žarkomet! Naš Vitus je silno hud na delavce, ki so zmetali tisočake za Sl. D. D. Nevoščljivost kar žari iz njega. On ravno zdaj potrebuje dosti tisočakov, ker bi radi cerkev raztegnili in šolo postavili. Najprej so zgradili velik farovž, ki izgleda kot grajščina, pa jih je sram, ker je cerkvica majhna zraven. Jaz vam povem, kje se dobi denar. Primite duhove, ki so odnesli tistih par tisočakov iz Sl. Doma na Holmes cesti zadnjega 4, julija. To bo že za začetek. — Rdeča paprika iz Collinwooda.

* * *

Krtačar želi odgovor.

Prosim vas, bralci Žarkometa, ne žalite Krtačice! Ne odgovarjajte ji "sharp", ker ona je zelo mehka. Ona bi rada samo stavila vprašanja, drugi si naj pa glave belijo. Ona je srečna, ker že iz šole ve vse uganke. Torej ji ni treba drugega kakor vzeti pero v roko in zapisati odgovor. Prosim jo, naj reši moje uganke, ki so bile v 36. št. Prosvete. Za vsak pravilni odgovor ji pošljem na svoje stroške in po 'special delivery' zaviteк žvečilnega gumija.—Krtačar iz Acoste, Pa.

* * *

Kontest.

(Poslano pred 1. marcem.

112.

Najboljše zdravilo za simulante je dober zdravnik, ki ne sme biti strahopeten, da se mu hlače tresejo, ko pride bolnik k njemu.—A. P.

113.

Pravilno je, da dobi nagrado oni, ki je res tolkel, da je solnce videl pod zemljo. Kdor ne tolče pa nagrado dobi, ni pravilno.—J. B.

114.

Ako je res, da se bodo oženjeni združili tudi v nebesih, tedaj bo tam mnogo bigamistov. — Joško.

K. T. B.

S polja vede

Chamberlainova teorija o rojstvu zemlje.

Thomas C. Chamberlain, profesor geologije na čikaški univerzi, je te dni dejal, da je stara teorija glede razvoja zemlje, ki se uči v šolah, napačna. On trdi, da zemlja nima vrele mase v svoji sredini in je ni nikoli imela, pač pa je zrastla iz trdnin in jedro zemlje je še danes kovinsko in kamnito. Stara Kant-Laplacejeva teorija je, da je zemlja najprej bila krogla plina, nakar se je naredila na njej skorja iz tekoče lave, ki se je potem strdila, a pod skorjo je še danes vrela masa, v središču zemlje pa plin. Chamberlain je naznanil novo teorijo že leta 1904. Od takrat ni odnehal. Danes ima že precej pristašev med ameriškimi in inozemskimi znanstveniki.

Chamberlainova teorija se imenuje "planetesimalna teorija." On jo je pojasnil takole:

Zemlja se je porodila, ko se je solnce na svojem potu po vsemirju približalo drugemu solncu v toliko, da je privlačna sila drugega solnca povzročila izbruh substance iz našega solnca. Substanca (snov) je bila vržena v smeri privlačne sile, ker pa ni mogla iti tako daleč, da bi se bila osvobodila iz območja solnčne gravitacije, je obstala na gotovi točki in se začela vrteti okrog solnca ter obenem okrog svoje osi. Substanca, ki je bila v začetku plinasta in lahka, se je pa med vrtenjem razpršila v manjših kosih ali "planetesimalih," ki so se kmalu ohladili ter postali trda telesa. Ta telesa so se vsled medsebojne privlačnosti združila in zgradila v teku milijonov let našo zemljo. Na enak način so nastali tudi drugi planeti. Manjši kosi, ki se niso mogli spojiti z večjimi radi oddaljenosti, so postali lune. Med Marsom in Jupitrom je še danes cela množina takih "planetesimalov," ki se iz gotovega razloga še niso združili v večji svet.

Chamberlain smatra, da je bila zemlja takoj od začetka trda snov skozinskoz. Vsa težja snov, kovinska, se nahaja v središču, lažja je pa ostala na vrhu. Lava, ki bruha iz vulkanov, se nahaja le po žilah, ki se vlečejo skozi planet kakor krvne žile. Zemlja izprva ni imela atmosfere (ozračja). Ta se je razvila kasneje med neprestanim bombardiranjem zemlje po drobnih "planetesimalih" od zunaj, ki so delali cele oblake prahu. Pod temi oblaki se je pojavila vlaga, ki je naredila hlape. Plini, ki so se pojavili v tem procesu, so razvili ozračje, katerega je privlačna sila velike krogle obdržala, pod plastjo ozračja so se pa kmalu pojavile vode in celine.

Chamberlain pravi, da vidi dokaz svoje trditve v površju in formi zemlje. Krogla iz plina zemeljske velikosti se ne bi mogla dolgo obdržati. Morala bi se razpršiti vsled lahkote snovi. Vrelotekoča snov bi tudi ne mogla narediti skorje, ki je nagrbančena z gorami; vrela masa bi naredila simetrično kroglo.

Profesor se tudi opira na razne fizične zakone. Zemeljska snov, projektirana iz solnca, se je začela sukati okoli svoje osi enako kot granata, ki je izstreljena iz topa. Zunanji deli so odletali proč, ostalo pa je jedro, ki je bilo najtežje in najpočasnejše v vrtenju, pod kontrolo lastne težnosti.

Chamberlainova teorija ima nekaj dobrih pointov in verjetnih strani, ali v celoti še ni — in težko če bo — obvladala staro teorijo, za katero govore mnogi dokazi. Dejstvo, da so najstarejše plasti zemeljske skorje zgrajene iz vulkanične snovi, se ne da pobiti. In odkod je prišla ta snov, če ni bila skorja zemlje enkrat v stanju vrelotekoče lave?

Agitirajte za "Prosveto"!

RAZNE VESTI

VLADA ZDRUŽENIH DRŽAV SVETOVALA OLJNIM MAGNATOM, NAJ KRŠIJO MEHIŠKE ZAKONE.

Instigiranje intrig z Mehiko je nekaterim vladnim uradnikom glavno vprašanje.

Washington, D. C. — Da so nekatere ameriške oljne kompanije v Mehiki prelomile in kršile mehiške zakone, je baje za to odgovorna ameriška vlada, ki je instigirala te naklepe. Ti dogodki so bili pred senatom odkriti in ponovljeni, ki jih je predložil senatnemu odseku za zunanje stvari Jose M. Bejarano, tajnik Mehiške trgovske zbornice.

Bejerano je citiral prošle kongresne zapisnike, iz katerih je jasno videti, da so se take nakane dogajale v zadnjih letih.

Senator Ladd iz Severne Dakote je dejal, da je iz kongresnega zapisnika vsakemu lahko umljivo, da je ameriška vlada v resnici nagovarjala ameriške oljne magnate, naj kršijo oziroma, naj ne spolnjujejo mehiških postav.

Dalje je dejal senator Ladd, da je tudi v zapisniku in drugih listinah vlade zabeleženo, da je ameriška vlada skušala s silo prevreči Obregonovo vlado v Mehiki.

Potem je Bejarano citiral iz knjige "The United States Oil Policy", ki jo je spisal John Ise, profesor ekonomije na kansaški univerzi, da je oljni magnat Doheney denarno zalagal ne samo ameriško vlado, pač pa tudi druge vlade v inozemstvu, da so propagirale proti mehiški delavski vladi. Doheney je še celo ponudil ameriški vladi prostor v glavnem mestu Mehike za konzularno palačo; ta prostor je pokojni predsednik Harding tudi sprejel. Vrhu tega pa je isti oljni magnat dajal in zakladal še druge mehiške banditske vlade z namenom, da zkrušijo delavsko vlado Obregona in sedaj Callesa.

Nikakor pa še ta razkritja niso popolna, kajti vse podrobnosti in nekateri važni fakti so še vedno zaviti v plašč tajnosti. Ameriško ljudstvo pa o tem nič ne ve.

KONCERT ZNAMENITEGA HRVATSKEGA PEVCA.

V nedeljo 6. marca zvečer se vrši v Eight Street Theatru, 741 So. Wabash ave., Chicago, pevski koncert, ki ga izvaja znameniti hrvatski operni baritonist Mate Čulić-Dragun. Pevec je nastopil v mnogih opernih gledališčih v Evropi in žel pohvalo najboljših kritikov. Zdaj nastopi prvič v Chicagu.

Program koncerta je sledeči:

Prvi del.

1. Gounod: Romanca Valentina iz opere "Faust".
2. Verdi: Recitacija in Cavatina iz opere "Ernani".
3. Massent: Recitacija in arija iz opere "Kralj iz Lahora".
4. Hadze: a) Serenada. B) Aman djevojko.

Dugi del.

5. Hadze: a) Stankova pesem iz opere "Povratak". Zajc: b) Domovini i ljubavi.
6. Schumann: Dva grenadirja.
7. Zajc: Romanca iz opere "Zrinjski".
8. Leoncavallo: Prolog iz opere "Pagliacci".

Pevske točke spremlja na glasovirju Isaac Van Grove, največi pianist v Chicagu.

Začetek koncerta točno ob 8:15 zvečer.

Sedeži od $1.10 do $3.30.

Tri slučaji napadov podvizali akcijo za "moronsko kolonijo".

Chicago. — Novi tri slučaji poslistev so podžgali akcijo v Chicagu, da gre deputacija mestnih odbornikov in drugih civičnih zastopnikov z županom Deverjem na čelu v Springfield, da tam urgirajo državno postavodajo, da sprejme zakon za "moronsko kolonijo".

D'Aragona ne podpira fašistov

Star bojevnik socialističnih principov pravi, da ni še nikdar in ne bo podpiral fašizma.

New York, N. Y. — Dne 2. februarja so pričele krožiti vesti o depeši, ki je bila dostavljena iz Rima, da se je Ludovico D'Aragona, stari veteran v socialističnem gibanju, udal in še celo pričel podpirati fašizem. Ves svet je bil takrat pretresen vsled teh novic, posebno pa še zavedno delavstvo. Toda ožji prijatelji po vsem svetu so bili skeptični o tem poročilu; niso hoteli verjeti takim depešam.

In izkazalo se je sedaj, da so bili stari veterani socialističnega gibanja v pravem. Medtem ko je resnica, da je izsilil Mussolini od nekaterih delavskih voditeljev, da so se mu delno udali, pa ni bila resnica, da je to storil tudi stari bojevnik za delavske pravice Ludovico D'Aragona.

On je bil takrat ko so listi prinesli tozadevno poročilo v Parizu. Takoj je izdal izjavo, da je to navaden Mussolinijev bunk, da bi s tem preslepil svet in delavce, da se mu je že vse uklonilo in sedaj že tudi socialistični vodje, češ, da so podpisali fašizem. D'Aragona je dejal, da je že to jasen dokaz, da ni bil on na nobenem sličnem sestanku z Mussolinijevimi pajdaši kot omenja poročilo, kajti takrat je bil z doma in se je nahajal v Parizu.

Poleg tega je dejal D'Aragona, da so on in drugi socialisti odločni proti Mussolinijevemu režimu, da bodo še nadalje vodili opozicijo, če ne v rodni domovini pa iz tujezemstva. Saj so tudi ruski revolucijonarji vodili revolucijonarno mišljenje proti carističnemu terorju v izgnanstvu in na tujem.

D'Aragona je odločen, da ostane zvest svojim principom in dostavlja, da se pod sedanjimi razmerami ne more povrniti v domovino, ker kaj takega bi bilo blazno — čas za to še ni prišel.

LONGUET POMAGA SACCU IN VANZETTIJU.

Pariz. — Zahteva, da ameriški kapitalizem oprosti takoj Sacca in Vanzettija ali pa da ju takoj usmrti, je bila napisana na letakih, ki so bili te dni nabiti po zidih in ograjah Pariza. Plakati so bili podpsani po znanih socialističnih voditeljih kot sta Leon Blum, vodja socialistične grupe v francoskem parlamentu, in Jean Longuet, pravnuk Karla Marxa. Naslov letakom je bil: Šest let pred obrazom smrti."

USMRTILA SEBE IN SINA RADI NJEGOVEGA POSTOPANJA.

Chicago. — Mrs. Teresa Felipek, stara 45 let, je usmrtila sebe in svojega štirinajst let starega sina včeraj popoldne s tem, da je odvila plinovo cev v sobi ko je njen sin še spal. Nikakor ga ni mogla ustrašiti, izostajal je iz šole ter se potepal naokrog. To je mater tako užalostilo, ker se je bala, da postane njen sin bandit, da je šla radi tega v smrt z njim.

IZSELJEVANJE ITALIJANOV ZNIŽANO.

Washington. — Kakor poroča ameriški konzul iz Napolja, se je izseljevanje italijanskih podanikov v zadnjem letu znižalo. Vseh izseljencev je bilo v zadnjem letu 279,357. Od teh ji je bilo priseljenih v Združene države 36,000, ostali so se izselili v razne evropske države. Največ se jih je izselilo v Argentinijo, namreč 60,000. Leta 1925 je bilo število vseh izseljencev 312,378.

Grof brcnil policaja.

Tampa, Fla. — Italijanski grof Macchi di Cellere je pri neki tukajšnji predstavi brcnil nekega policaja, ker mu ta ni dovolil vstopiti preden se ni izkazal kdo da je. Policaj ga je nato pobil na tla in ga aretiral. Sedaj je vteku obravnava. Grof je prideljen italijanskemu konzulatu v Washingtonu.

Kako zalivaš sobnim rastlinam

Voda je neobhodno potrebna za prehrano rastline. Korenine srkajo le v vodi raztopljene rudninske snovi. Toda preobilna, zlasti zastajajoča mokrota škoduje, ker iztisne zrak iz zemlje, ki se tako pokvari in skisa. Zrak in toplota ne prideta do korenin. S preobilnim zamakanjem izperemo iz zemlje tudi mnogo hranilnih snovi, ki bi jih sicer použila rastlina.

Zemlja naj bo vlažna, ne pa močvirna; če jo vzameš med prste, naj se lepo drobi v grudice. Vrhnja plast lončne prsti se v topli sobi bolj izsuši kakor spodnja. Preden znova zaliješ, se torej prepričaj s prstom, je li zemlja žares že presušena tudi od znotraj, 1 do 1 1/9 palcev globoko pod vrhnjo plastjo. Lahko si pomagaš s ključem. Potrkaj z njim zunaj ob steno lonca. Če lonec doni s praznim, jasnim zvokom, je zemlja izsušena, zamolkel glas pa je znamenje, da je zemlja še vlažna.

Rastlinam, ki v toplem in zračnem prostoru živahno rastejo, je treba bolj zalivati kakor pa rastlinam, ki počivajo v hladni sobi. Zdrave in bujne rastline porabijo več vlage nego bolehne in slabotne. Tudi ravnokar presajene rastline, ki se še niso dobro urastle, potrebujejo manj vode.

Sočnate rastline z mesnatimi listi, kakor n. pr. kakteje in agate, moramo zamakati prav previdno, zlasti tedaj, ko počivajo. V hladnem prostoru lahko 4 do 6 tednov ostanejo nezalite.

Obilo mokrote prenesejo le močvirske rastline, n. pr. kala, isolepis, cyperus in pa hijacinte, ki jih silimo. Toda tudi pri teh rastlinah ni vselej dobro, če stoji v postavnici voda, ki zapira odcejalno luknjo.

Kmalu po zalivanju preglej podstavnice in izlij vodo, ki se je v njih nabrala! Izjemonja smeš pustiti vodo v podstavnicah pri rastlinah, ki imajo krepko razvite in prepredene korenine ter močno rastejo, če pripeka nanje solnce in vročina.

Že pri saditvi moraš skrbeti za dobro drenažo (odvdono napravo v loncu), da nepotrebna voda odteče skozi odcejalno luknjo na dnu. Ne pozabi torej nikoli položiti nad to odvajalno odprtino eno ali več manjših črepinj ali primernih kamenčkov.

"Zmerno zalivati," da je zemlja le "zmerno vlažna" ne pomeni, da moramo rastlin skopo, prav malo in zato večkrat zalivati. Zlasti je glede tega paziti pri rastlinah, ki jih prezimujemo. Trajnozelene rastline, n. pr. acaleje, erike, lovor, mirta in druge hočejo imeti pravilno "zmerno vlago". Pozimi moraš postaviti rastline v hladno sobo torej najbolje v nezakurjeno sobo, ki jo primerno segreješ, kadar je premrzla, na ta način, da odpreš vrata sosedne sobe, kjer se kuri. Pri razmeroma nizki temperaturi ni težko ohraniti rastlinam pravilno vlago. Kadar je treba, zamoči rastlino prav pošteno, toda pusti jo v miru, če ne potrebuje zalivanja. V tako hladnem prostoru je treba šele čez dober teden, čez dva tedna ali pa še kasneje znova zaliti. V hladnem prostoru se iz listov malo vode izpari in rastline tudi ne rastejo; ne porabijo torej mnogo vode.

Ako se gruda v loncu tako izsuši, da se z navadnim zalivanjem ne da premočiti, postavi lonec za pol ure v vodo. Rastlinam, ki so radi pomanjkanja vlage začele veneti, moraš najprej ponovno poškropiti listje ter poganjke in šele nato jim namočiš korenine.

Često se primeri, da imajo grudo izsušeno; lovor, evonimus, acaleja, rododendron, erika itd. in vse rastlinske vrste, vsajene v vresnico, barsko prst ali listovko. Listje porumeni in odpade. Zanesljivo znamenje prevelike suše je pri lovorju, avkubi, rododendronu in acaleji tole: ako se list, ki ga upogneš, nič več ne prekrhne (prelomi), ampak se da uvijati, tedaj je rastlina že tako osušena, da bo kasneje nekaj listja odpadlo. Ako se pa upognjen list prekrhne, se ni bati škode.

Za zalivanje je najboljša mehka voda (deževnica). Ako natočiš vodo iz vodovoda, jo pusti nekaj časa, vsaj čez noč, na zraku. Voda za zalivanje naj bo prestana in ne hladnejša od sobnega zraka. Seveda škoduje tudi pretopla voda. Ne zalivaj od solnca segretih loncev z mrzlo studenčnico!

V vročih opoldanskih urah utegne biti zalivanje naravnost škodljivo. Zalivaj raje zjutraj ali zvečer; živahno rastočim rastlinam, ki stoje na suhem zraku v majhnih loncih, pa zaliješ zjutraj in zvečer. Ob hladnem vremenu je boljše, da zalivaš v dopoldanskih urah.

Rastline večinoma hočejo imeti okrog sebe vlažno ozračje ter jim zato jako ugaja, če jim ob toplih, solnčnih dneh pogostoma (vsako dopoldne) orosiš listje s čisto, mlačno vodo. Prav drobno razpršena rosa se na listih bolje in dalje časa drži nego velike kapljice, kakor jih škropi navadna škropilnica. Vsak sobni vrtnar naj si preskrbi pripraven razpršilnik ali pa rosilko, kakršno imajo dame. Takšna rosilka ni draga, prši pa izvrstno; s primernim zamaškom jo lahko pritrdiš v vrat vsake steklenice, ki pa naj ne bo preozka. Istemu namenu lahko služi tudi navadna krtača za obleko. Krtačo pomočiš v vodo in z roko potegneš po vrhu ščetin, ki mečejo vodo v fino razpršenih kapljicah.

V zakurjeni sobi imamo pozimi navadno zelo suh zrak. Ni čudno, da se potem na zelenih sobnih rastlinah razpasejo razni zajedalci (zlasti uši in trips), ki se najbolje počutijo v suhem zraku. Marsikatere, sicer ne baš izbirčne rastline pozimi samo zato ne uspevajo, ker jim je prevroče, presuho v zakurjeni sobi. Umetna rosa je zanje pravi blagoslov, ki jih vidno pokrepča.

To velja še prav posebno za rastline, kupljene pri vrtnarju, ki so navajene na vlažno-toplo ozračje zaprtega rastlinjaka. Sploh pa je najbolje, da si občutljivejše sobne rastline nabaviš šele spomladi in poleti, ko so tudi naše sobe svetlejše in zračnejše ter zrak v njih ni presuh.

In še nekaj ne smeš pozabiti. Vrhnja plast prsti v loncu se po zalivanju rada zbije in zaskorji, zlasti ilovnata zemlja. Kakor je treba rastline zunaj na vrtu marljivo okopavati, tako moraš tudi lončnim rastlinam prst večkrat prerahljati (z lesenim klincem ali treščico). Pazi, da ne raniš korenin! Najmanjši plevel takoj odstrani! Zrahljaj prst pred zalivanjem!

20 muslimanov ustreljenih v Indiji.

Kalkuta, Indija, 3. marca. — Dvajset muslimanov je bilo ubitih in 40 ranjenih, ko je policija včeraj streljala v množico verskih izgrednikov v Ponabaliji, 200 milj od Kalkute.

Prva knjiga poslana brezžično iz New Yorka v Chicago.

New York. — Prvič v zgodovini brezžične telegrafije je bila v sredo poslana knjižica s čtivom in slikami iz New Yorka v Chicago po novem telefoto procesu. Prenos knjižice je trajal poldrugo uro.

Kerenskij tudi zanika sovjetsko propagando.

New York. — Aleksander F. Kerenskij, ki se zdaj nahaja prvič v Združenih državah, je dejal pred reporterji, da on ne verjame, da vodijo sovjeti kakšno propagando v Ameriki in Mehiki.

Francija baje plača del dolga v juniju.

Washington. — Končno je baje Francija odločila, da prične z junijem plačevati vojni dolg Združenim državam. Tako je naznanil državni zakladničar Mellon.

Seznam nezaposlenosti bo v uradnih rokah.

Washington. — Skoro gotovo bo sprejeta resolucija, da senat imenuje poseben odsek, ki bo imel nalogo držati popolen seznam nezaposlenih v času industrijske depresije.

Gustav Meyrink:

OPAL

Opal, ki ga je miss Huntova imela na prstu, je vzbujal občudovanje vseh.

"Podedovala sem ga po očetu, ki je dolgo služil v Bengaliji, prej pa je bil last nekega bramana", je rekla in s konci prstov pogladila veliki bleščeči kamen. "Tak ogenj je videti samo pri indijskih draguljih. — Ne vem, ali je to na brušenju ali na osvetljavi, toda mnogokrat se mi zazdi, da je ta blesk nekam gibljiv, nemiren kakor živo oko."

"Kakor živo oko," je zamišljeno ponovil Mr. Hargrave Jennings.

"Ali se vam zdi čuden, Mr. Jennings?"

— — — — — — — — — — —

Govorili so o koncertih, plesih in gledališču — o vsem mogočem, toda vedno iznova se je pogovor vračal k indijskim opalom.

"Jaz bi vam lahko nekaj povedal o teh tako zvanih kamnih," je slednjič rekel Mr. Jennings, "toda bojim se, da ne bi s tem za vselej pokvaril Miss Huntovi veselje, ki ga ima s svojim draguljem. Sicer pa, če malce potrpite, poiščem tisti rokopis med svojimi papirji."

Družba je bila silno napeta.

* * *

"Poslušajte torej, prosim, kar vam tu preberem, je del popotnih zapiskov mojega brata — sklenila sva takrat, da ne priobčiva ničesar, kar sva skupaj doživela.

Tedaj: pri Mahavalipurju prodira džungla v ozkem pasu tik do morja. Vodne ceste, podobne prekopom, ki jih je zgradila vlada, preprezajo vso pokrajino od Madrasa pa skoro do Tričinopolisa, vendar je notranjščina neraziskana in podobna puščavi, neprodorna, leglo mrzlice.

Naša odprava je baš dospela in temnopolti tamulski služabniki so razkladali s čolnov mnogoštevilne šatore, zaboje in kovčege, ki naj bi jih domačini skozi gosta riževa polja, iz katerih so se le kod pa kod, kakor otoki sredi valujočega svetlo zelenega jezera, dvigale skupine Palmyrskih palm, prenesli v skalno mesto Mahavalipur.

Polkovnik Sturt, moj brat Hargrave in jaz smo se takoj nastanili v enem malih svetišč, ki so izklesani iz žive skale in ki predstavljajo prava čudesa starodravidskega stavbarstva. Plodovi brezprimernega truda pobožnih Indov, so ta svetišča mnogo let prisluškovale himnam oduševljenih učencev "velikega Odrešenika" zdaj pa služijo bramanskemu češčenju bogu Shive, prav tako kakor tudi sedmorica svetih pagod z visokimi stebrišči, izsekanimi iz skalnega grebena.

Iz ravnine so se dvigale motne megle, plavale nad riževimi polji in nad travniki in razkrajale z mavrično soparico obrise grbastih volov, vpreženih v surovo zbite indijske dvokolnice, ki so se vračale domov. Mešanica luči in tajinstvenega mraku, ki težko lega na čutila in ki uspava dušo kakor čarobni vionj jazmina in cvetov španskega bezga!

V soteski pred dostopom do skalovja so taborili naši maharatski sepoyi v svojih divjih, slikovitih oblačilih in rdečih in višnjevih turbanih, in kot bučeč slavospev morja Vseuničevalcu Shivi, je kipenje valov bobnelo in odmevalo po odprtih podzemeljskih hodnikih pagod, ki so posamič stale vzdolž obrežja.

Glasneje in srditeje je kipel šum valov gori do nas, ko je dan utonil za griči in je zavel nočni veter skozi stare hrame.

Služabniki so nam prinesli v svetnišče plamenice in so odšli k svojim rojakom v vas. Posvetili smo v vse vdolbine in kotičke. Mnogi temni hodniki so se vlekli po skalnih stenah in fantastični kipi bogov v plešočih položajih, z rokami iztegnjenimi predse in s skrivnostno sklenjenimi prsti, so s svojo senco zakrivali vhode, podobni svečanim vratarjem.

Kako redki so ljudje, ki vedo, da vse te prečudne podobe, njihova razmestitev in medsebojni položaj, število in višina stebrov in lingamov, naznačujejo tajnosti nečuvene globine, o katerih se nam zapadnjakom komaj sanja.

Hargrave nam je na nekem podstavku pokazal okrasek, palico s štiri in dvajsetimi vozli, od katere so na levo in na desno visele vrvice, ki so se spodaj razcepile: simbol, ki predstavlja človeško hrbtenjačo in poleg nje v vrstah razlago ekstaz in nadčutnih stanj, ki jih doživi yogi, indski asket, na svoji poti do čudodelnih moči, ako osredotoči misel in čuvstvo na tiski odsek hrbtenjače.

"To tukaj Pingala, veliki solnčni veletok," je pritrjevalno lomil Akhil Rao, naš tolmač.

Tedaj me je polkovnik Sturt prijel za laket: "Tiho — — ne čujete ničesar?"

Napeto smo poslušali proti hodniku, ki se je, skrit za orjaškim kipom boginje Kale Bhairab, izgubljal v temo.

Plamenice so prasketale — sicer grobna tišina.

Prežeča tišina, ki ježi človeku lase, ko duša trepeče in čuti, da se kakor blisk ali kakor eksplozija poraja nekaj skrivostno groznega v življenju — in ko se mora iz kotov in vdolbin zdajzdaj neodvratno pojaviti vrsta smrtonosnih stvari iz teme Nepoznanega.

V takih sekundah se davi iz ritmičnega utripanja srca ječeča groza — slična besedam, kakršno je grgrajoče, grozovito blebetanje gluhonemih: ugg-gr, ugg-gr, ugg-gr.

Zaman smo vlekli na ušesa — nobenega šuma več.

"Zazvenelo je kot krik, globoko pod zemljo," je šepnil polkovnik.

Zazdelo se mi je, kakor da se kamena soha Kale Bhairab, demona kolere, premika: v trepetajoči svetlobi plamenic se je zamajala vsa šestorica rok pošasti in črno in belo poslikane oči so vzplamenele kot pogled blazneža.

"Pojdimo pod milo nebo, k vratom svetišča," je predlagal Hargrave, "to je ostuden kraj."

* * *

Skalno mesto je ležalo v zeleni svetlobi kakor okamenela zakletev.

V širokih pramenih se je bleščala po morju mesečina, podobna gorostasnemu, razbeljenemu meču, čigar konica se je izgubljala v dalji.

Na ploščadi smo legli k počitku — bilo je brezvetrije in po vdolbinah je ležala mehka sipa.

Toda pravi spanec le ni hotel priti.

Mesec se je dvigal in sence pagod in kamnitnih slonov so se na belih skalnih tleh zgrbančile v fantastične, krastačam podobne ploskve.

"Pred roparskimi najezdi mohamedanskih mogulov so bili vsi ti kipi bogov, menda polni draguljev — ovratnice iz smaragdov, oči iz oniksov in opalov," mi je nenadoma polglasno dejal polkovnik Sturt, ki ni z gotovostjo vedel, ali spim. — Nisem mu odgovoril.

Nobenega glasu razen globokega dihanja Akhila Raosa.

Tedajci pa smo vsi zaprepaščeni planili po koncu. Neznanski krik je prodrl iz hrama — trikrat je nekdo na kratko zarjul ali zagrohotal se, da je odmevalo, kakor če se raztreščita steklo in kovina.

Moj brat je pulil gorečo plamenico iz stene in vdrli smo navzdol po hodniku v temo.

Bili smo štirje, česa bi se torej bali.

Kmalu je Hargrave zagnal plamenico v stran, zakaj rov se je iztekal v umetno sotesko, ki ni imela stropnega oboka, tako da jo obsevala jarka mesečina, in iz katere je vodila pot v neko votlino.

Odsev ognja je prodiral izza stebrov in skriti v senci smo se plazili bliže.

Plamen je plapolal z nizkega žrtvenika in v krogu, ki ga je razsvetljeval ogenj, se je opotekal fakir, od katerega so visele živopisane krpe in koščene verižice bengalskih oboževalcev boginje Dhurge.

Bil je ravno sredi nekakega zaklinanja, ihtel je in jecal ter na način, kakor to delajo plešoči derviši, z blazno hitrostjo metal glavo zdaj na desno in levo, zdaj spet v tilnik, da so se mu beli zobje bleščali v luči.

Dvoje človeških teles z odrezanima glavama je ležalo ob njegovih nogah in prav kmalu smo po obleki spoznali mrtvi trupli dvojice naših sepoyjev. To je moral biti njiju smrtni krik, ki je tako strahovito jeknil gori do nas.

Polkovnik Sturt in tolmačsta planila na fakirja, toda ta jih je še tisti mah zagnal ob steno.

Moč, ki se je skrivala v tej izsušeni asketski postavi, se nam je zdela nepojmljiva in preden smo utegnili priskočiti, je begunec že izginil v vhodu v votlino.

Za žrtvenikom smo našli glavi obeh Mahratov."

— — — — — — — — — — —

Mr. Hargrave Jennings je zložil rokopis:

"Tu manjka list, sam vam povem to zgodbo do konca:

Izraz v obrazih mrtvecev je bil nepopisljiv. Še danes mi zastane srce, če si pokličem v spomin grozo, ki je takrat objela nas vse. Strahu tega skoro ni mogoče imenovati, kar se je odražalo v črtah umorjencev — bilo je kakor spačen, blazen smeh. — Ustnice, nosnice visoko privihane, — usta široko razprta in oči, — oči, — bilo je strašno: predstavite si, oči — so izstopile — in v njih ni bilo več razločiti ne šarenice ne zenice in svetilkale so se, lesketale z bleskom, prav s takšnim kakor tale kamen v prstanu Miss Huntove.

In ko smo jih pozneje preiskali, se je izkazalo, da so iz njih postali pravi opali.

Tudi kasnejša kemična analiza ni pokazala ničesar drugega. Kako so se punčice mogle pretvoriti v opale, bo zame vedno uganka. Visok braman, ki sem ga nekoč vprašal, je trdil, da se dogaja to pod vplivom takovanih tantrikov, nekakšnih zarotilnih čarovnij — a dogodek se izvrši bliskovito, in sicer izhaja od možganov; toda kdo bi mogel to verjiti! Dostavil je takrat še to, da so vsi indijski opali istega izvora, in da vsakomur, ki jih nosi, prinašajo nesrečo, ker bi morali ostati samo in edino za žrtvene darove boginji Dhurgi, Uničevalki vsega organskega življenja."

Pripovest se je globoko dojmila poslušalcev in nihče ni spregovoril besede.

Miss Huntova se je igrala s svojim prstanom. — — —

"Mislite, da opali res zaradi tega prinašajo nesrečo, Mr. Jennings?" je rekla naposled. "Če verujete v to, uničite prosim kamen!" — — —

Mr. Jennings je vzel koničast kos železa, ki je ležal na mizi kot obtežilnik, in je nalahko tolkel po opalu, dokler ni razpadel v školjkaste, lesketajoče se drobce. —

FARMA NA PRODAJ

Proda se 80 akrov obsegajoča farma v največji Slovenski Farmarski naselbini v Ameriki na Willard, Wis. Zdravo podnebje in dobra pitna voda. Farma je oddaljena le 2 milje daleč od slovenskih trgovin, cerkve, šole, železniške postaje, pošte in velike mlekarne. Zemlja se nahaja v zelo lepi legi in je okrog 30 akrov izčiščenega vse drugo pa je poraščeno z trdim lesom. Na farmi je hlev za 14 glav živine, žitnica meri 16x20 in voda, ter štiri sobna hiša, sadni vrt z 14timi mladimi posajenimi drevesi. Proda se po zmerni ceni. Za vsa nadaljna pojasnila in za ceno obrnite se na lastnika na naslov: John Popovich, 711 — 95th Ave., W. New Duluth, Minn. (Adv.)

SEZNAM PRIREDB SLOVENSKIH ORGANIZACIJ V CHICAGU.

Zveza slov. org. — Veselica v soboto 12. marca v Narodni dvorani.

Klub št. 1, J. S. Z. — Dramska predstava v nedeljo 27. marca, v dvorani Č. S. P. S.

Francisco Ferrer št. 131 S. N. P. J. — Veselica dne 16. aprila v dvorani S. N. P. J.

Pevsko društvo "Lira", koncert dne 24. aprila v dvorani S. N. P. J. na Lawndale in 27. cesti.

Klub št. 1, J. S. Z. — Dramska predstava in prvomajska slavnost, v nedeljo 1. maja, v dvorani S. N. P. J.

Pevsko društvo "Triglav," koncert v Hrvaškem domu v So. Chicagu, dne 8. maja.

BISERI IZ SVETOVNE LITERATURE

L. N. Tolstoj:

Zakaj živeti!

(Sedmo in osmo poglavje iz "Spovedi", katera je uvod v "Moje življenje.")

(KONEC.)

Moje znanje, potrjeno od modrosti modrijanov, mi je razodelo, da je vse na svetu — organično in neorganično — nenavadno razumno urejeno, samo moj položaj da je nespameten. Ti bedaki — ogromne mase preprostih ljudi — pa nič ne vedo, kako je vse, organično in neorganično, na svetu urejeno, pa vseeno žive in zdi se jim, da je njihovo življenje zelo razumno urejeno! . . .

In prišla mi je misel: kaj pa, če jaz nečesa še ne vem? Kajti tako ravna nevednost. Zakaj nevednost govori vedno ravno tako kot jaz. Če nečesa ne ve, pravi, da je nespametno tisto, česar ona ne ve. V resnici, stvar izgleda tako, kakor da eksistira celo človeštvo, ki je živelo in živi in ki baje razume smisel svojega življenja, zakaj če bi ga ne razumelo, bi ne moglo živeti; jaz pa pravim, da je vse to življenje nesmisel, in ne morem živeti.

Nihče nam ne brani zanikati življenja s samomorom. Potem se pa ubij, pa ne boš razsojal. Če ti življenje ne ugaja, se ubij. In če živiš, pa ne moreš razumeti smisla življenja, tedaj ga prekini, ne pa da bi se vrtel v tem življenju in pripovedoval in opisoval, da ne razumeš življenja. Prišel si v veselo družbo; vsem je zelo prijetno, vsi vedo, kaj delajo, tebi je pa dolgočasno in zoperno, torej pojdi.

Kaj pa smo navsezadnje mi, ki smo prepričani o neobhodnosti samomora, ki se ga pa ne upamo izvršiti, če ne najslabši, najbolj nedosledni in po domače povedano najbolj bedasti ljudje, ki se ponašajo s svojo nespametjo kakor bedak s pisano torbo.

Zakaj, kakor tudi je naša modrost brezdvomno resnična, vendar nam ni dala poznanja smisla našega življenja. Vse človeštvo pa, ki tvori življenje, miljoni — ne dvomijo o smislu življenja.

Prav zares, od tistega davnega, davnega časa, odkar eksistira življenje, o katerem vendar nekaj vem, so živeli ljudje, ki so poznali ono misel o ničevosti življenja, ki je meni pokazala njegovo nesmiselnost, pa so vseeno živeli in mu pripisovali nekak smisel.

Odkar se je pričelo kakoršnokoli človeško življenje, so ljudje že imeli ta smisel življenja in so vodili to življenje, ki je prišlo do mene. Vse, karkolí je v meni in okrog mene, vse — kakor telesno, tako tudi netelesno, vse to je plod njihovega poznanja življenja, vsa ta orodja misli, s katerimi sodim to življenje in ga obsojam, — vsega tega nisem napravil jaz, temveč oni. Jaz sam sem se rodil, vzgajal, rastel vsled njih. Oni so skovali železo, oni so naučili sekati les, oni so udomačili krave in konje, naučili sejati, naučili živeti v skupinah, uredili naše življenje; oni so me naučili misliti in govoriti. In jaz—njihov proizvod, ki so mu oni dajali jesti in piti, ki so ga naučili svojim misli in besed — sem jim dokazal, da so nesmisel! Nekaj tukaj ni v redu, — sem si dejal. Nekje sem se moral zmotiti. Ampak kje sem se zmotil, nisem mogel na noben način najti.

* * *

Vseh teh dvomov, ki jih sedaj lahko bolj ali manj skladno povem, tedaj ne bi bil mogel izraziti. Tedaj sem samo čutil, naj bodo moji od največjih mislecev potrjeni zaključki o ničevosti življenja še tako logično neizogibni, vendar v njih nekaj ni v redu. Kje, ali v razsojanju samem ali v oblikovanju vprašanja, tega nisem vedel, — le to sem čutil, da je bila sicer razumska prepričevalnost popolna, da pa je bilo tega vendar le premalo. Vsi ti zaključki me niso mogli tako prepričati, da bi bil storil tisto, kar je sledilo iz mojega razsojanja, namreč da bi se bil ubil. In neresnico bi izrekel, če bi dejal, da sem prišel z razumom do tega, do česar sem prišel, in do tega, da se nisem ubil. Razum je delal, toda delalo je še nekaj drugega, česar ne morem imenovati drugače kot zavest življenja. Delovala je še tista sila, ki me je silila obračati pozornost na ono, ne pa na to, in ta sila me je privedla iz mojega obupnega položaja in mi je popolnoma drugače usmerila razum. Ta sila me je primorala, da sem postal pozoren na to, da jaz in stotine podobnih mi ljudi še nismo celo človeštvo, da življenja človeštva še ne poznam.

Ko sem ogledoval ozek krog z menoj istovrstnih ljudi, sem videl le ljudi, ki niso razumevali vprašanja, potem take, ki so vprašanje sicer razumeli, pa so ga dušili v življenski pijanosti, dalje take, ki so ga razumeli in ki so prekinili življenje, in pa take, ki so ga razumeli pa so vsled slabosti vztrajali v obupnem življenju. In drugačnih nisem videl. Zdelo se mi je, da tvori ta tesni krog učenih, bogatih in brezdelnih ljudi, kateremu sem pripadal, celo človeštvo, tiste miljarde živih ljudi, ki so bili, pa da so kar tako, nekakšne živali, ne ljudje.

Kakor se mi zdi sedaj čudno in neverjetno nerazumljivo, kako sem mogel pri svojem razsojanju o življenju prezreti od vseh strani obdajajoče me življenje človeštva, kako sem se mogel tako silno smešno motiti, da sem mislil, da je moje življenje, življenje Salomonov in Schopenhauerjev, edino pravilno, normalno življenje, življenje miljard pa da je okoliščina, ki ni vredna upoštevanja, — kakor tudi se mi zdi to sedaj čudno, vendar vidim, da je tako bilo. V zablodi napuha mojega razuma se mi je zdelo tako brezdvomno, da smo mi s Salomonom in Schopenhauerjem postavili vprašanje tako verno in resnično, da sploh drugega ne more biti, — tako brezdvomno se mi je zdelo, da spadajo vse te miljarde med one, ki še niso prišli do doumetja vse globine vprašanja, da sem iskal smisel svojega življenja in nisem pri tem niti enkrat pomislil kakšen smisel pa pripisujejo in so pripisovale življenju vse miljarde, ki so živele in ki žive na svetu?

Dolgo sem živel v tej blaznosti, ki je — ne v besedah, temveč v resnici — posebno lastna nam — najbol liberalnim in učenim ljudem. Sam ne vem zakaj, ali vsled svoje nekake čudne fizične ljubezni do pravega delavnega ljudstva, ki me je prisilila, da sem ga razumel in da sem sprevidel, da ni tako bedasto, kot mi mislimo, ali vsled iskrenosti svojega prepričanja o tem, da ne morem ničesar vedeti, razen tega, da storim najbolje, če se obesim, — toda slutil sem, — če hočem živeti — in razumeti smisel življenja, — da smisla življenja ne smem iskati pri tistih, ki so ta smisel življenja izgubili in se hočejo ubiti, temveč pri tistih miljardah bivših in živečih ljudi, ki delajo in ki na svojih ramah nosijo svoje in naše življenje. In ozrl sem se na ogromne mase bivših in živečih preprostih, neučenih in nebogatih ljudi in sem zagledal nekaj popolnoma drugega. Zagledal sem, da vse te miljarde bivših in živečih ljudi, vse z redkimi izjemami, ne odgovorjajo moji delitvi, da jih ne morem smatrati za take, ki ne bi razumeli vprašanja, ker si ga sami stavijo in z nenavadno jasnostjo nanj odgovarjajo. Da bi jih prištel k epikurejcem, tega tudi ne morem, ker je njihovo življenje sestavljeno bolj iz pomanjkanj in muk kot iz naslad; da bi jih prištel med tiste, ki nerazumno do konca prenašajo svoje nesmiselno življenje, pa morem še manj, ker si vsako dejanje svojega življenja in tudi smrt samo razlagajo. Samega sebe ubiti pa smatrajo za veliko zlo. Razvidel sem, da ima celo človeštvo nekako poznanje smisla življenja, ki sem ga pa jaz zanikal in preziral. Iz tega je sledilo, da razumsko znanje ne pove smisla življenja, da izključuje življenje; smisel, ki ga pripisujejo življenju miljarde ljudi, celo človeštvo, pa je sezidan na nekakem lažnjivem znanju.

Razumsko znanje zanika v osebah učenjakov in modrijanov smisel življenja, ogromna masa ljudi — vse človeštvo, — pa priznava ta smisel v nerazumnem znanju. In to nerazumno znanje je tista vera, katero sem jaz moral zavreči. To je Bog 1 in 3, to je ustvarjenje v šestih dneh, hudiči in angelji in vse tisto, česar ne morem sprejeti, dokler ne zblaznim.

Moj položal je bil grozen. Vedel sem, da na poti razumskega znanja ne najdem ničesar, razen zanikanja življenja, tam v veri pa zopet ničesar, razen zanikanja razuma, kar je še bolj nemogoče kot zanikanje življenja. S stališča razumskega znanja je bila stvar taka, da je življenje zlo in da ljudje to vedo. Od ljudi je odvisno ali žive ali ne, pa so živeli in žive in jaz sam sem živel, dasi sem že zdavnaj vedel, da je življenje nesmisel in zlo. S stališča vere pa je bilo takole: če hočem razumeti smisel življenja, se moram odreči razumu, tistemu razumu, kateremu je ravno smisel potreben.

Izlet gospoda Broučka v XV. stoletje

Češki spisal Svatopluk Čech.—Poslovenil Stanko Svetina.

(Dalje.)

Naš junak ni mnogo opazoval okolice; prah, dvignjen od hiteče množice na široki cesti, ki se je vlekla od vrat po Špitalskem polju, mu je kalil vid hkrati z nepopisnim strahom, ki mu je pokrival čelo s kapljicami hladnega potu. Vendar za nekaj časa so se mu zlajšale vsaj kretnje. Za vrati so se mogle gnječe deročih bojevnikov razviti, raztrgale so se v oddelke, pa zopet v posameznike, ki so v divjem diru drug drugega prehitevali. Janko od zvona in novomestni meščan sta kmaku pustila za seboj našega suličnika, ki se iz dobrih razlogov ni preveč podvizal. Potiskal se je na desno in se ni brigal za udarce in brce, ki jih je vedno dobil od zadnjih, katere je pri diru oviral. Konečno se mu je posrečilo izplesti se iz najgostejšega vala na stran, na polje.

Nazaj v mesto ni mogel seveda, zakaj i Poriška vrata i vrata Goska na konci sedanje Hibernske ulice sta metali vedno nove trume oborožencev na bojišče; zagledal pa je vinograd pod Žižkovom in sila, da bi ostal živ, ga je gnala v to smer, kjer bi se morda mogel vsaj skriti.

Naenkrat je zapazil, da se je dvignil proti Pražanom na Špitalskem polju, nov, orgromen oblak prahu, iz katerega se je bliskalo železno orožje, množica kopij in mečev. V diru je prijezdil naval jezdecev, od glave do nog v železnih oklepih, s plapolajočimi čopi na čeladah, nekateri z naprej štrlečimi kopji, na katerih so trepetale zastavice z rdečim križem, drugi mahajoči z dolgimi meči. S strašnim krikom so se zapodili proti Husitom in v teh čudnih železnih oklepih, ki so kazali pošastno, za gospoda Broučka popolnoma nenavadno vnanjost, tako da jih naš junak ni imel za ljudi, ampak za grozno leteče prikazni.

Kri mu je zastala v žilah in za hip je od groze otrpnil, kakor bi bil k zemlji prikovan.

Jezdeci so se že srečavali s prvimi trumami Pražanov in gospodu Broučku se je nudila krasna in grozna slika: v oblakih prahu so vihrali pešci in jezdeci, mešale so se živopisane obleke Pražanov z lesketajočimi oklepi Nemcev, rdeči kelihi, všiti v obleki onih, z rdečimi križi na križarskih zastavicah, konjske grive so vihrale, meči in kopja so lesketale, ježati železni cepi in buzdovani so rezali zrak in strašen tresk in brenket tega orožja se je spojil s krikom borilcev, s topotom in rezgetanjem konj v glušeč hrušč.

Toda Pražani so se borili le kratko; zakaj vdrli so iz mesta v popolnem neredu, razkropili so se preveč, prednje trume so se oddaljile od zadnjih in se žalostno razbile ob premoči sovražne konjice. Nekoliko jih je padlo, ostali pa, ko so videli, da je zaman ustavljati se, so začeli bežati proti zadnjim trumam in so tudi te strgali, da se niso mogle redno umakniti; jezdeci so se z zmagoslavnim krikom pognali v ospredje in so pobijali, kakor gromonosem, železen oblak Pražane na zemljo in so jih podili zbegane pred seboj . . .

Že pred nesrečnim obratom boja se je gospod Brouček zopet zavedel in je v divjem diru hitel k vinogradu; toda v tem se je obrnila v smeri k njemu ena izmed onih železnih pošasti in še predno se je mogel zavedati grozne nesreče, se je zabliskala nad njim ostrina smrtonosnega kopja —

Ti zlata sulica, ti, od svojega neuslužnega nositelja stokrat v goreče propasti poslana in tam na bregu vltavskem že hinavsko zapuščena, ti, z množino razžaljivih imen in primer obsipana: ti si edina sedaj velikodušno ohranila življenje mojega junaka! Ako stojiš kje v kakem muzeju med ostrim orožjem husitskim, kako rad bi k tebi potoval in hvaležno poljubil tvoj črviv držaj, ker si ohranila narodu največjega potovalca in meni nebroj honorarjev in slave!

Da, v usodepolnem trenotku si se proslavila, ovekovečila si se med orožjem božjih bojevnikov — zakaj moj junak je v begu padel čez tebe na zemljo, kakor je bil dolg in širok, konj z železnim jezdecem pa je z velikim skokom preskočil padlega, ga ni vdaril niti s kopitom in se je zaletel v trume drugih praških bojevnikov.

Da, gospod Brouček je bil med temi padlimi, katere omenja zgodovina, ki je zapisala ta kratki boj; ampak zgodovina ne ve, da je eden izmed teh padlih zopet vstal, seveda ne takoj. Zakaj precej časa je naš junak — komur je domača zgodovina dolžna zahvalo za ta popravek — ležal kakor mrtev.

V prvem trenotku je baje res zgubil zavest, in ko se je zopet zavedel, je ležal dalje iz gotovega vzroka: sodil je namreč, da niti najbesnejši sovražnik ne bode tako brezsrčen, da bi prebodel že mrtvo truplo.

Pridrževal je tudi sapo in je poslušal bojni hrup, ki se je k sreči oddaljeval k vratom. Slednjič je uprl oko v to stran in je zagledal, da do sedaj gonijo jezdeci husite pred seboj in vso pazljivost obračajo na prve vrste. To mu je dalo toliko junaškega poguma, da se je upal poriniti za spoznanje naprej, na kar se je zopet napravil mrtvega, dokler se ni zopet ozrl po sovražniku in ponavljal svoj manever.

Tako se je plazil kakor gad po trebuhu dalje v smeri k vinogradu in si je pomagal z najopreznejšimi gibljaji komolcev in kolen, da bi se kar najmanj poznalo njegovo gibanje.

Med tem je premišljal predvsem na skrivališče v vinogradu, toda obenem je prišel do prepričanja, da stori najbolje, ako se preseli iz nevarne Prage za sedaj na goro Vitkovo k Žižki, katerega trdni tabor mu nudi zavetje vsaj do onega časa, ko bo ustaja v Pragi zadušena.

S to mislijo se je pomikal previdno naprej in je bil že blizu vinograda, ko se je ozrl nazaj in je zapazil novo zmeno na bojišču, ki ga je presenetila. Nove bojne trume Pražanov, sedaj urejene in s svojimi poveljniki na čelu, so se otrgale od vrat Poriških in Gorskih, toda sovražna konjica, jih ni počakala, ampak je naenkrat obrnila svoje konje in je odjezdila k reki.

V tem je gospod Brouček zaslišal blizo sebe korake in glasove, v smeri od vinograda in v hipu se je napravil za živega mrtveca.

Od vinograda sta prihajala dva oborožena moža in že je razločno čul njun razgovor.

"Glej, Nemci zopet bredejo čez reko," je govoril eden. "Gotovo je hotel Sigmund poskusiti Pražane, kako se bodo branili."

"In začetek ni bil dober," je dodal drugi mož. "Vsuli so se preveč pohlepno, brez voditeljev, ki urejujejo boj, in sprednji so se soprijeli z mnogo močnejšo konjico, ki jih je mogla zato lahko odbiti. To jim bo drugič vsaj v pouk. — Glej, tu leži eden, in zdi se mi, da je še živ."

Gospod Brouček, sodeč po pogovoru prihajajočih, da sta Taborita, se je zbudil iz svoje hlinjene smrti in se je s težkim vzdihom na pol obrnil.

Zagledal je pred seboj, visokega, širokoplečetega moža, s poveljniško vnanjostjo, s čelado na glavi in z železnim mlatom v roki, poleg njega je stal slok mož bledega obraza, toda strastno plamenečih črnih oči. Črna njegova obleka, črna halja, vranji lasje in brada so delali ostro nasprotje njegovemu bledemu obličju in na gospoda Broučka skoro pošasten vtis; ob boku je imel dolg meč, a pod pozduho neko knjigo, v debeli, kožnati vezbi.

(Dalje prihodnjič)

ZASTOPNIKE! Čisto nova stvar ki jo vsakdo rad ima, otroci in star oče, vsak jo kupi in vi lahko naredite denar. Več naročil lahko dobite v vsakem domu. Zaslužite mogoče do $250.00 na teden. Lahka in prijazna služba. Vredno, da se prepričate o benih stroškov. Pri: WALAT. SPEC CO., 1217 N. Paulina St. R. 29 — Chicago, Ill.

MATIJA SKENDER
JAVNI NOTAR
za Ameriko in stari kraj
1122 E. Ohio St. Telefon CEDAR 4372 N. S. Pittsburgh, Pa.
Izdeluje pooblastila, kupne pogodbe, pobotnice, oporoke in vse druge v notarsko stroko spadajoče spise.
Pišite, telefonirajte, ali pridite osebno.

Posebnost! Razprodaja zagrinjal—Samo 30 dni!

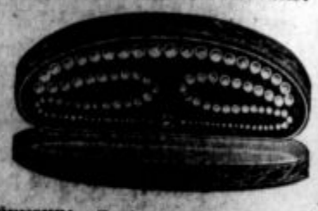

ŽENSKE! Tu imate najlepša zagrinjala okna po zelo sniženi ceni. Ta krasna in mehtenine narejena zagrinjala za okna so izdelani iz finega blaga, načrt je zelo krasno izvršen krasnimi glanžnimi obrobki. Ravnotaki kot kaže slika. Velikost 3 jarde dolgi in 52 inčev široki, se lepo perejo in trpežni za več let.

Ta krasna zagrinjala stanejo $3.50 par v drugje, ampak mi vam jih damo za časa te posebne razprodaje po $3.99 za dva para, ali za $7.75 za štiri pare in ZASTONJ KRASNO PEARL OVRATNICO popolnoma ZASTONJ, vsakim naročilom za štiri pare. Ne pozabite vseti to priliko, ker pozneje se bo prodajalo zagrinjala po redni ceni.

NAROČITE ŠE DANES IN NE POŠILJAJTE DENARJA, samo vaše ime in naslov in 35c v poštnih znamkah za pošiljatvene troške omenite koliko parov zagrinjal želite in mi vam pošljemo takoj z obratno pošto. Plačaj vašemu poštnemu ko vam prinese blago na vaš dom. ZAPOMNITE SI: vi ne plačaš enega centa za krasno pearl ovratnico, temveč jo dobite popolnoma ZASTONJ! Mi jamčimo zadovoljstvo ali pa vam vrnemo vaš denar nazaj. POŠLJITE VAŠE NAROČILO DANES. Vsem naročilom izven Združ. držav morate priložiti gotov denar.

FRANCISCO MAIL ORDER CO.
Dept. C. 29. 1017 N. Francisco Ave. Chicago, Ill.

FINE PREKAJENE KLOBASE, ŠUNKE IN ŽELODCE
razpošiljam po vsi Ameriki, ker so naročila vsak dan večja, mi je mogoče ceno nekoliko znižati na mojih izdelkih. Ako še niste poskusili mojih izdelkov, ste v resnici samim sebi nekaj dolžni. Ne odlašajte, ampak pišite takoj še danes. Pošljem vam od 5 funtov naprej po C. O. D., ali pa pošljite denar z naročilom. Poštnino vsak sam plača.
Cene so sledeče:
Klobase finega okusa po 34c funt.
Šunke in meso brez kosti, soljeno po stari šegi in izvrstno posušeno, pošljem po 34c funt.
Želodce po 40c funt.
Suha reberca po 28c funt.
Vsa pisma in naročila pošljite na:
JOSEPH LESKOVAR
Meat Dealer and Sausage Mftr.
610 — 14th Street, Racine, Wis.

BOLGARSKI ZELIŠČNI ČAJ
Vzemite gorkega predno ležete spat
Da prežene PREHLAD.
Da ojačata jetra.
Da očistite vaša creva.
Bolgarski zeliščni čaj je sestavljen iz čistega zelišča. Zboljša kri in pomaga vašemu zdravju.
Naprodaj povsod v lekarnah
ali pa po pošti velik družinski zavoj za $1.25, ali 3 zavoje za $3.15, ali 6 zavojev za $5.25. Naslov H. H. Von Schlick, President Marvel Products Company, 8 Marvel Building, Pittsburgh, Pa.—(Adv.)

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
ima v zalogi sledeče knjige:
AMERIŠKI SLOVENCI—izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane..$5.00
Slovensko-Angleška Slovnica—zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo....$2.00
Zakon Biogenezije—tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro....$1.50
Pater Malaventura—V Kabaretu—zanimiva povest iz življenja amerijskih frančiškanov, in doživljaji rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami....$1.50
Zajedalci—resnična povest in prava ilustracija doslej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki..$1.75
Jimmie Higgins—krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek....$1.00
Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo....50c
"Hrbtenica"—drama v treh dejanjih s prologom in epilogom—mehko vezana, stane samo....25c
"Informator"—knjižica z vsemi potrebnimi podatki o S. N. P. J.—zelo priporočljiva za člane—stane samo..20c
Pišite ponje na:
KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Kampanja za dnevnik

Vsi aktivni člani S. N. P. J. naj gredo na agitacijo! Dnevnik mora imeti preko 10,000 naročnikov še to leto. Agitatorje, ki bodo delavni, čakajo lepe knjižne nagrade.

Kampanja za nove naročnike na dnevnik "Prosveto" se otvori 15. februarja 1927 in se zaključi 15. novembra 1927.

Vsakdo, ki se naroči na dnevnik "Prosveto" in ki doslej še ni bil naročnik, bodisi za pol leta ali za celo leto, ali če stari naročnik pošlje dve ali več naročnin NOVIH NAROČNIKOV, je deležen nagrade v knjigah iz zaloge Književne Matice S. N. P. J.

Pogoj za nagrado je NOV NAROČNIK in vsakdo mora poslati celo vsoto naročnine brez vsakega odbitka poštnine ali provizije upravništvu "Prosvete". V tej kampanji ni dovoljena nobena provizija. Kdor si vzame provizijo, ne dobi nagrade.

Za eno polletno naročnino na dnevnik je pošiljatelj deležen knjige "Jimmie Higgins," ki je vredna $1.00. Za eno celoletno naročnino je pošiljatelj deležen "Slovensko-angleške slovnice," vredne $2.00, ali pa drugih knjig iz zaloge Književne Matice v vrednosti $2.00.

Za dve celoletni naročnini dobi pošiljatelj knjigo "Ameriški Slovenci," vredno $5.00, ali pa drugih knjig iz zaloge Književne Matice v vrednosti $5.00.

Bratje in sestre S. N. P. J., kakor tudi drugi rojaki in rojakinje, ki še niste naročeni na dnevnik "Prosveto," sedaj se vam nudi ugodna prilika, da si za majhno vsotico nabavite dober list in poleg tega dobite še dobre knjige ZASTONJ!

Požurite se z naročbo! Pošljite naročnino še danes! Naročnina "Prosvete" za eno leto je $5.00, za pol leta $2.50. (Za Chicago in Cicero je $6.50, za Evropo pa $8.00.) Člani S. N. P. J. doplačajo $3.80 za celo leto ali $1.90 za pol leta, ker člani plačajo pri asesmentu $1.20 na leto za tednik.

Vsa pisma in denar pošljite na naslov: Prosveta, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.